

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МИСТЕЦТВ
ІМЕНІ І.П. КОТЛЯРЕВСЬКОГО**

ЗАТВЕРДЖЕНО:

Рішенням Вченої ради
Харківського національного
університету мистецтв
імені І.П. Котляревського

Т.Б. Веркіна
Голова Вченої ради, ректор
Протокол № 5 від «26» грудня 2019 р.

Введено в дію Наказом № 131 - «З»
від «26» грудня 2019р.

**СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ
ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ МИСТЕЦТВ
ІМЕНІ І. П. КОТЛЯРЕВСЬКОГО
НА 2020 – 2025 РОКИ**

Харків – 2019

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Виклики сучасного глобалізованого світу обумовлюють стрімкий розвиток усіх сфер людської діяльності, у тому числі мистецтва та науки, спрямовуючи інтегративні процеси поєднання навчання, практичної й дослідницької діяльності в межах освітнього процесу, відтак породжують реформаційні тенденції у вищій школі України. Значна роль Харківського національного університету мистецтв імені І.П. Котляревського в культурно-мистецькому та освітньому житті Харкова і країни в цілому визначає його **місію** – формування та розвиток потужного науково-мистецького середовища, що органічно поєднує академічні традиції й новітні тенденції професійної освіти.

Реалізація означеної місії та **основної мети** освітньої діяльності університету – *підготовки висококваліфікованих і конкурентноспроможних фахівців у галузі музичного та сценічного мистецтва, науково-педагогічних і наукових кадрів вищої кваліфікації за всіма рівнями вищої освіти (бакалавр, магістр, доктор філософії, доктор наук), утвердження національних і загальнолюдських цінностей*, – можлива шляхом органічного поєднання практико-орієнтованого навчання та наукового дискурсу, а також інтеграції у світовий освітній простір. Це вимагає створення та розвитку базової Стратегії розвитку Харківського національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського (далі – Стратегії Університету).

Стратегія розроблена у відповідності до чинного Закону України «Про вищу освіту», а також Статуту університету, актуальних тенденцій розвитку мистецької освіти у країнах ЄС та світу.

Мета Стратегії – формування базових засад активізації фахової професійної мистецької діяльності, поглиблення її взаємодії з науковим дискурсом в межах освітнього процесу, а також забезпечення відповідних європейським стандартам мистецької освіти умов підготовки висококваліфікованих фахівців, наукових, науково-педагогічних кадрів, продукування творчо-наукових проєктів, нарешті – інтеграції в єдиний європейський освітній простір.

Основними **напрямами реалізації** Стратегії є:

- забезпечення умов для формування та професійного зростання мистецької особистості, здатної здійснити вагомий внесок у розвиток сучасної музичної та театральної культури;
- забезпечення неперервності навчання, науково-дослідницької та творчої фахово-професійної діяльності;
- побудова освітніх програм на компетентнісних засадах відповідно до рівнів Національної рамки кваліфікацій та стандартів вищої освіти;
- забезпечення незалежної та об'єктивної оцінки результатів навчання та набуті кваліфікації;
- відповідність змісту навчання сучасним потребам і перспективам розвитку музичного та театального мистецтва;
- забезпечення рівності доступу громадян до освітніх програм Університету, зокрема людей з особливими фізичними потребами;

- забезпечення рівного доступу до освітнього процесу незалежно від світоглядних позицій, релігійних уподобань та етнічних ознак;
- формування системи внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності;
- дослідження, збереження та ретрансляція національної культурної спадщини з урахуванням європейської генези національного академічного музичного та театрального мистецтва;
- налагодження відкритого діалогу Університету з громадою та суспільством шляхом взаємодії у просвітницькій та культурно-мистецькій музичній й театральній діяльності;
- створення відповідної організаційної та матеріально-технічної інфраструктури, що забезпечуватиме високу якість підготовки фахівців та проведення наукових досліджень.

Основні напрями освітньої діяльності Університету:

- розробка та реалізація освітніх й освітньо-наукових програм на основі сучасних досягнень науки та мистецтва, а також механізмів залучення студентів до науково-дослідної й творчої роботи на всіх рівнях освітнього процесу;
- забезпечення умов професійного удосконалення та оновлення науково-педагогічних кадрів;
- максимальне сприяння підготовці молодих кадрів – кандидатів (докторів філософії), докторів мистецтв, докторів наук для потреб Університету;
- формування та генерування науково-педагогічних ідей в галузі розвитку національної музичної культури;
- впровадження системи оцінювання якості підготовки фахівців на базі компетентнісного підходу;
- створення умов для запровадження електронного документообігу в усіх сферах діяльності Університету, створення електронних кабінетів керування навчальним процесом для викладачів та студентів;
- розвиток інтеграційних процесів навчання на рівні «музична школа / школа мистецтв – музичний / театральний коледж (училище) – університет – художньо-творчий колектив / заклад мистецтва (музичний, театральний)»;
- удосконалення системи профорієнтаційної роботи, виявлення обдарованої молоді (потенційних абітурієнтів) та мотивування її до вступу в Університет;
- впровадження інтенсивних технологій вивчення іноземних мов для студентів Університету.

2. СТАН РОЗВИТКУ УНІВЕРСИТЕТУ

Харківський національний університет мистецтв імені І.П. Котляревського – лідер музичної й театральної освіти Слобожанщини, один з провідних і найстаріших мистецьких вишів України, що забезпечує унікальні умови для професійного розвитку музикантів-виконавців, композиторів, акторів, режисерів, музикознавців і театрознавців.

Історія університету розпочалася у 1917 році з відкриттям музичної консерваторії. В свою чергу, Консерваторія свій початок брала від Харківського колегіуму та від створених у 1871 році видатним музичним діячем І.І. Слатіним музичних класів, що згодом перетворилися на музичне училище. Завдяки

високопрофесійному викладацькому складу видатних музикантів – Ф. Бугамеллі, Р. Геніки, І. Слатіна, М. Рубінштейна, А. Рубінштейна, О. Горського у травні 1917 року на базі училища було відкрито Консерваторію, Імператорський Указ від 02 травня 1917 року затвердив її відкриття.

Пройшовши ряд реорганізацій – Музична академія (1921 р.), Музичний і Музично-драматичний інститут (1922-1934 рр.), потім знову Консерваторія – у 1963 році навчальний заклад отримав назву Харківський державний інститут мистецтв у зв'язку з об'єднанням з Харківським державним театральним інститутом (рік заснування – 1941).

Відповідно до Постанови колегії Міністерства культури УРСР від 19.06.1969 р. Постановою Ради Міністрів УРСР № 154 від 04.09.1969 р. інституту було присвоєно ім'я І.П. Котляревського. Згідно розпорядження Кабінету Міністрів України від 17.03.2004 р. № 143 та Наказу Міністерства культури і мистецтв України від 01.04.2004 р. № 199 Харківський державний інститут мистецтв імені І.П. Котляревського було реорганізовано у Харківський державний університет мистецтв імені І.П. Котляревського. Ураховуючи загальнодержавне та міжнародне визнання результатів діяльності Харківського державного університету мистецтв імені І. П. Котляревського, його вагомий внесок у розвиток мистецької освіти та науки, відродження національної духовності і культури, Указом Президента України № 51/2011 від 17.01.2011 р. було надано Харківському університету мистецтв імені І.П. Котляревського статус «Національного».

За більше ніж сто років діяльності Університетом підготовлено близько п'ятнадцяти тисяч висококласних фахівців. Серед них визнані в Україні та світі виконавці, викладачі та науковці у галузі музичного та сценічного мистецтв, котрі мають почесні нагороди, звання лауреатів державних премій України, народних та заслужених артистів, заслужених діячів мистецтв. Серед випускників університету понад 100 народних артистів України та СРСР, 3 Почесних громадянина м. Харків, 1 Почесний громадянин Хрківської області, 1 Герой соціалістичної праці, 1 Герой України, 30 лауреатів Державних премій, у тому числі Тараса Шевченка та імені Миколи Лисенка, а також 50 докторів наук.

Випускники Університету складають базу більшості академічних творчих колективів Харкова та України – театрів опери і балету, філармоній, драматичних театрів і театрів ляльок, театрів для дітей та юнацтва, мистецьких спілок, а також мистецьких закладів освіти.

Вектори діяльності Університету сягають численних творчих, наукових, соціальних, а також просвітницьких проєктів, ініціаторами яких є не тільки досвідчені викладачі, а й мистецька молодь. Конкурси, фестивалі, концерти, майстер-класи за участі всесвітньо відомих діячів мистецтва сприяють підвищенню загального професійного рівня викладачів і студентів, створенню позитивного іміджу України як держави з високим культурним потенціалом. Ми пишаємось Почесними докторами Університету – знаними митцями, дипломатами з Польщі, Німеччини, Великої Британії, США, України, серед яких ім'я видатного композитора сучасності Кшиштофа Пендерецького.

Університет є засновником цілої низки мистецьких заходів, якими пишається Україна. Це, насамперед, Міжнародний музичний фестиваль «Харківські асамблеї» (заснований у 1991 році) та його творчі «нащадки»: Міжнародний конкурс музичного мистецтва «Харківські асамблеї» – член ЕМСУ з 2019 р. та щорічний

Відкритий конкурс молодих музикантів-виконавців та композиторів «Харківські асамблеї» (з 2004 р.); Міжнародний конкурс виконавців на українських музичних інструментах імені Г. Хоткевича, Всеукраїнський конкурс з теорії музики імені Т.С. Кравцова (з 2016 р.), щорічна музично-теоретична Олімпіада, Міжнародний фестиваль ляльок та інших форм сценічної анімації «Аніма», Всеукраїнський конкурс професійних читців імені Р. Черкашина, Фестиваль недержавних театрів «Курбалесія». У 1992 році був заснований на базі Університету і Молодіжний симфонічний оркестр «Слобожанський» – єдиний творчий колектив такого рівня, якому було присуджено звання «академічного». Творча, навчальна та наукова діяльність Університету спрямована на збереження високих традицій класичного мистецтва і водночас на активізацію сучасних інноваційних пошуків, що відображено в роботі численних Міжнародних та Всеукраїнських конференцій на базі ХНУМ імені І. П. Котляревського.

Протягом останніх років Університет неодноразово визнавався «Лідером національної системи рейтингового оцінювання в навчальних закладах України», нагороджений Золотою медаллю Академії мистецтв України «За значні творчі досягнення» (2007 р.). Також Університет отримав Срібну медаль у номінації «Формування творчої особистості в навчальних закладах» на Міжнародній виставці «Сучасні заклади освіти-2013». Неодноразово Університет був нагороджений дипломами «За вагомий внесок у розвиток національної освіти», «За наукову та науково-технічну діяльність», «За презентацію досягнень в інноваційній модернізації національної освіти» тощо.

У вересні 2017 року Університет святкував 100-річчя від дня заснування. Ювілейна дата стала значним явищем в мистецькому житті держави та була відзначена численними урядовими нагородами. Так, колектив ХНУМ був нагороджений Почесною грамотою Верховної Ради України, а ректор – народна артистка України, професор, кандидат мистецтвознавства, Почесний громадянин м. Харків Т.Б. Веркіна отримала орден «За заслуги» II ступеня. 8 провідних фахівців Університету отримали почесні звання заслуженого діяча мистецтв України, заслуженого артиста України. Почесними грамотами Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, Міністерства культури України, Харківської обласної та міської державних адміністрацій була відзначена діяльність значної частки науково-педагогічного складу ХНУМ. На честь славетної дати у Всесвіті з'явилась зірка – «Харківський національний університет мистецтв імені І.П. Котляревського», що засвідчено відповідним сертифікатом.

Університет здійснює підготовку здобувачів вищої освіти на денному та заочному відділеннях за трьома освітніми рівнями: бакалавр, магістр, доктор філософії (у тому числі, для іноземних громадян). В університеті навчається більше 1000 студентів. Освітній процес забезпечують три факультети: виконавсько-музикознавчий, оркестровий і театральний, у штаті університету 111 докторів та кандидатів наук; 136 професорів та доцентів, 78 осіб мають почесні звання. Серед професорсько-викладацького складу троє митців відзначено званням Почесний громадянин м. Харків та одна особа – Почесний громадянин Харківської області. Пріоритетною для освітньої політики університету є індивідуальна траєкторія творчо-професійного розвитку, що забезпечує становлення успішної, неповторної мистецької особистості.

Протягом багатьох років Університет є одним з лідерів національної вступної кампанії. Показчик конкурсу на ступінь «Бакалавр» сягає 4,8 особи на одне місце держзамовлення, що є одним з найвищих серед мистецьких ЗВО. Щорічно студенти виконавських спеціалізацій отримують численні дипломи Міжнародних та Всеукраїнських конкурсів і фестивалів, нагородами відзначаються також театральні колективи Університету. В Університеті налагоджено систему міжнародних академічних обмінів, студенти навчаються за програмами «Grand Polonia», «DAAD», «Fulbright», «Еразмус+».

В університеті діють докторські програми («доктор філософії» та «доктор мистецтв») за спеціальностями «Музичне мистецтво» та «Сценічне мистецтво». Умовою вступу на докторські програми («доктор філософії» та «доктор мистецтв») є наявність диплома магістра за відповідною спеціальністю. Молоді музиканти, композитори, актори та режисери драматичного театру і театру ляльок, котрі мають намір вдосконалювати свої професійні компетенції та розвиватися у практичній мистецькій діяльності, обирають навчання в асистентурі-стажуванні, що є школою вищої виконавської майстерності. Умови для реалізації дослідницьких студій у мистецтві забезпечує діяльність аспірантури і докторантури за спеціальністю Музичне мистецтво. Відділ аспірантури пропонує консультативну допомогу пошукувачам та викладачам, котрі займаються науковими дослідженнями. Наукові ступені присуджує Спеціалізована вчена рада університету, що функціонує з 2004 року і має відповідні повноваження від вищої атестаційної комісії України.

Університет репрезентує потужні наукові школи історичного і теоретичного музикознавства, театрознавства та прикладної музикології: етнології, теорії і методики музичного та сценічного виконавства. Дослідницькі студії вирізняє багатовекторність.

Дискурс теоретичного осмислення мистецьких практик формується в межах відкритих наукових та науково-практичних конференцій, читань, симпозіумів, семінарів і знаходить відображення на шпальтах двох наукових видань університету: «Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти» і «Актуальні проблеми історичного музикознавства». Обидва видання мають міжнародний склад редакційної колегії, серед авторів – знані фахівці у галузі музикознавства і театрознавства з Польщі, Німеччини, Сербії, Португалії та інших країн Європи.

Науковий продукт дослідницьких студій представлений монографічними виданнями, навчальними підручниками і посібниками, методичними матеріалами, винаходами в галузі інструментального виконавства, а також мультимедійними, нотними виданнями і хрестоматіями.

Особливу увагу науковці університету приділяють традиційному мистецтву. Створена у 1976 році навчальна лабораторія фольклору, де, зокрема, міститься цифровий архів матеріалів фольклорних експедицій, забезпечує ефективне зібрання, дослідження і збереження артефактів музичної культури Слобідської України.

Позитивний імідж університету у міжнародній освітянській спільноті, сприяє залученню до здобуття вищої мистецької освіти громадян інших країн. За спеціальністю Музичне мистецтво на трьох освітніх рівнях в університеті навчаються іноземні студенти з Китаю та Ірану. З 2002 року за освітніми програмами на першому, другому та третьому рівнях освіти в університеті

підготовлено 443 іноземних студенти за спеціалізаціями «Академічний спів», «Фортепіано», «Оркестрові струнні інструменти», «Оркестрові духові та ударні інструменти», «Музичне мистецтво естради» і «Народні інструменти», 22 іноземних громадянина захистили кандидатські дисертації та здобули науковий ступінь доктора філософії.

Іноземні студенти беруть активну участь у діяльності творчих колективів університету, концертно-просвітницьких та фестивалівних проектах. Організацією навчання, проживання, медичного обслуговування та громадського життя іноземних студентів опікується Навчально-науковий центр міжнародної освіти і співробітництва.

3. ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ ТА ЗАСОБИ РЕАЛІЗАЦІЇ

Творча та наукова діяльність

- організація широкої концертно-просвітницької діяльності, відродження, збереження і творення музичної та театральної національної культури;
- забезпечення умов для реалізації творчої індивідуальності в інтелектуальному та культурному розвитку, її професійного зростання та вдосконалення;
- організація та проведення міжнародних та всеукраїнських музичних конкурсів, фестивалів;
- удосконалення супроводу наукових досліджень прикладного характеру, забезпечення інформаційної підтримки працівників Університету щодо участі в конкурсах на здобуття грантів та участі в міжнародних науково-дослідницьких проектах;
- організація та забезпечення випуску періодичних видань Університету з розширеними анотаціями публікацій англійською та іншими мовами;
- завершення роботи по входженню видань Університету до міжнародних наукометричних баз;
- підвищення рівня наукових кадрів і вдосконалення діяльності аспірантури й докторантури шляхом посиленого контролю за якістю дисертацій та здійсненням наукового керівництва;
- забезпечення участі викладачів Університету у перспективних, практично важливих наукових дослідженнях, українських та зарубіжних наукових і творчих конкурсах;
- забезпечення організаційних та мотиваційних умов дослідницької та творчої діяльності молодих науковців;
- активізація студентської наукової та творчої роботи, вдосконалення системи студентських наукових конференцій;

Інформатизація та інтернаціоналізація освітнього процесу

- розвиток інформаційної інфраструктури – створення навчальних аудиторій і центрів з відповідним технічним / комп'ютерним оснащенням, забезпечення системи цифрового адміністрування освітньої діяльності Університету, функціонування єдиного університетського цифрового простору;

- забезпечення вільного багатоканального доступу до світових інформаційних науково-освітніх ресурсів для студентів, викладачів, науковців;
- розробка та реалізація концепції дистанційного (змішаного) навчання в Університеті;
- моніторинг міжнародного ринку освітніх послуг та збільшення кількості іноземних студентів і аспірантів;
- сприяння досягненню міжнародного рівня якості інноваційних освітніх програм у межах реалізації політики академічної мобільності та трансферу кредитів, визнання програм, курсів та циклів навчання в рамках різнорівневих програм мобільності;
- розвиток системи міжнародних обмінів (творчого та наукового) шляхом проведення концертів та майстер-класів видатних діячів музичного та театрального мистецтва у рамках Міжнародних фестивалей і конкурсів, що проводить Університет, та за сприяння представлених в Україні міжнародних культурних та дипломатичних інституцій (Гете-інститут, Французький альянс, Британська рада, посольства та консульства Німеччини, Польщі, Франції, Великої Британії, Іспанії, Угорщини, Чехії та ін.); читання лекцій з перспективних і проблемних напрямів мистецтвознавства провідними фахівцями європейських навчальних закладів;
- проведення Університетом міжнародних наукових конференцій за участі провідних зарубіжних вчених; участь науково-педагогічних працівників Університету в міжнародних наукових конференціях поза межами України;
- співпраця із закордонними закладами вищої освіти, що охоплює академічну мобільність (насамперед, в межах Еразмус+), обмін досвідом та спільну проектну діяльність;
- участь у грантових програмах освітнього, творчого та наукового спрямування;
- формування та розвиток міжнародного бренду Університету, в тому числі шляхом просування власних інтернет-ресурсів та реклами, присутності на міжнародних освітніх заходах, у закордонних наукових виданнях тощо.

Соціально-економічний розвиток

- соціальна підтримка незахищених категорій студентської молоді;
- забезпечення належних умов праці, вдосконалення системи оплати праці і матеріального стимулювання всіх категорій працівників університету;
- сприяння розширенню спектра та кількості соціальних стипендій, премій, інших форм заохочення та матеріальної підтримки студентів і аспірантів.

4. КАДРОВЕ, МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ТА ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ

Кадрове забезпечення реалізації Стратегії

- виконання комплексної програми підготовки кандидатів і докторів наук;
- реалізація програми виявлення та індивідуального супроводу особливо обдарованих в науковій сфері студентів з подальшим їх працевлаштуванням

в Університеті задля збереження спадкоємності поколінь і зміцнення провідних наукових і виконавських шкіл;

- стимулювання отримання міжнародних сертифікатів з іноземної мови науково-педагогічними та науковими працівниками Університету;
- забезпечення організаційних умов для стажування та підвищення кваліфікації працівників Університету;
- формування резерву кадрів на посади проректорів, деканів, завідувачів кафедр, керівників інших структурних підрозділів Університету;
- розробка та апробація методик та критеріїв атестації науково-педагогічних та педагогічних працівників, що стимулюють їх постійний професійний розвиток в умовах введення нових систем оплати праці.

Матеріально-технічне забезпечення Стратегії

- оснащення лекційних аудиторій мультимедійною технікою;
- створення та реалізація програми енергозбереження в навчальних корпусах і в студентському гуртожитку;
- розвиток наукової бібліотеки;
- поточні ремонти навчальних корпусів;
- суттєве оновлення інструментального фонду Університету.

Фінансове забезпечення реалізації Стратегії

- залучення бюджетних коштів (загальний і спеціальний фонд);
- залучення коштів суб'єктів господарювання і громадських організацій, інвестиційних програм, програм міжнародної технічної та фінансової допомоги, грантових коштів та інших не заборонених законодавством джерел.

Реалізація Стратегії дозволить створити належні умови для подальшого розвитку та вдосконалення діяльності Університету, усіх його структурних підрозділів, враховуючи нові тенденції в освітній сфері країн Європи та світу; удосконалити молодіжну політику та сприяти розвитку студентського самоврядування; зберегти колектив вузу, об'єднаний загальною метою – перетворити Університет на вищу школу європейського і світового рівня, спроможну забезпечити високий рівень мистецької освіти, якісну підготовку компетентних, відданих своїй справі, патріотично налаштованих фахівців, здатних зробити вагомий внесок у розбудову незалежної, демократичної Української держави, примножити добру славу Alma mater.